



Februar 2018

Samarbejdsaftale om bed-side analyser og prøvetagning til mikrobiologiske undersøgelser i kommunale akutfunktioner



Baggrund

Bed-side analyser og mikrobiologiske undersøgelser bruges i forbindelse med tidlig opsporing og udredning af symptomer på sygdom. I dag foretages bed-side analyserne og prøvetagningen til mikrobiologiske undersøgelser primært af den praktiserende læge eller på sygehuset. Mange af prøverne vil kunne foretages på et tidligere tidspunkt eller akut, med hjælp af en akutsygeplejerske. Et styrket tværsektorielt samarbejde, hvor den kommunale sygepleje på delegation fra en læge udfører bed-side analysen eller prøvetagningen til den mikrobiologiske undersøgelse, rummer potentiale for eksempelvis forebyggelse af indlæggelser, reduceret brug af antibiotika, sparet transport mm.

Størstedelen af 22 syddanske kommuner har allerede i dag erfaring med at tage bed-side analyser fx blodsuktermåling. Samarbejdsaftalen vil systematisere samarbejdet mellem Region Syddanmarks sygehusenheder, de praktiserende læger og de 22 syddanske kommuner om anvendelsen af bed-side analyser og prøvetagning til mikrobiologiske undersøgelser i borgerens nærmiljø. Samarbejdsaftalen skal medvirke til et patientsikkert samarbejde.

Ved at patienten forbliver i eget hjem, vil denne have mulighed for at drage nytte af det sociale nærmiljø, og ældre svage patienter vil kunne undgå konfusion.

Formål med samarbejdsaftalen

Formålet med samarbejdsaftalen er at styrke det tværsektorielle samarbejde om tidlig opsporing og udredning af symptomer på sygdom ved hjælp af bed-side analyser og prøvetagning til mikrobiologiske undersøgelser.

Målgruppen for samarbejdsaftalen

Målgruppen er patienter med symptomer på sygdom, hvor bed-side analyser og mikrobiologiske undersøgelser, som samarbejdsaftalen gælder for, er en del af den relevante udredningspraksis.

Forankring og ikrafttræden

Samarbejdsaftalen er godkendt af Det Administrative Kontaktforum den 25. januar 2018 og er forankret i Sundhedsaftalen 2015-18. Samarbejdsaftalen træder i kraft den 1. maj 2018.



Grundprincipper for samarbejdet, herunder beskrivelse af det lægefaglige behandlingsansvar

Bed-side analyser og prøvetagning til mikrobiologiske undersøgelser er i Sundhedsstyrelsens Kvalitetsstandarder for kommunale akutfunktioner i hjemmesygepleje defineret som opgaver, de kommunale akutfunktioner fremadrettet skal kunne løse.

Samarbejdsaftalen gælder for følgende bed-side analyser og mikrobiologiske undersøgelser*:

Bed-side analyser	Mikrobiologiske undersøgelser
- Blodsukker	- Urindyrkning
- Blodprocent (hæmoglobin)	- Podning
- Infektionstal (CRP)	

** Det bemærkes, at nogle kommuner vil kunne varetage flere typer af bed-side analyser og prøvetagning til mikrobiologiske undersøgelser. I de tilfælde koordineres samarbejdet lokalt og erfaringer hermed inddrages i evalueringen af samarbejdsaftalen.*

Herudover kan kommunerne vælge at udføre måling af International Normalised Ratio (INR). Et eventuelt samarbejde herom koordineres i de lokale samordningsfora (SOF) og kommunal lægelige udvalg (KLU).

Bed-side analyserne udføres på kapillær eller venøst blod afhængig af den konkrete situation. I forbindelse med kvalitetssikring af analyserne benyttes typisk parallelanalyse udført på venøse blodprøver. Prøvetagning til mikrobiologiske undersøgelser udføres iht. gældende instrukser fra de Klinisk Mikrobiologiske Afdelinger på kommunens lokale sygehus.

Instruks i prøvetagning til mikrobiologiske undersøgelser

[Klinisk Mikrobiologisk Afdeling - Odense Universitetshospital](#)

[Klinisk Mikrobiologisk Afdeling - Sygehus Sønderjylland](#)

[Klinisk Mikrobiologisk Afdeling - Sygehus Lillebælt](#)

[Klinisk Mikrobiologisk Afsnit - Sydvestjysk Sygehus](#)

Størstedelen af de syddanske kommuner har allerede i dag erfaring med bed-side analyser og prøvetagning til mikrobiologiske undersøgelser; og samarbejdsaftalen læner sig op af den eksisterende praksis. Den kommunale akutfunktion skal udføre bed-side analyser og prøvetagningen til mikrobiologiske undersøgelser på delegation fra den behandlingsansvarlige læge, det kan være patientens praktiserende læge, vagtlæge eller sygehuslæge. Som udgangspunkt skal den behandlingsansvarlige læge ordinere og delegere hver enkelt analyse/prøvetagning, men hvis det vurderes, at der er behov for flere analyser/prøvetagninger, eksempelvis i forbindelse med monitorering og opfølgning på en behandling, kan den behandlingsansvarlige læge delegere til den kommunale akutfunktion, at der kan igangsættes analyser/prøvetagninger i faste intervaller eller ved behov. Dette skal noteres i både den elektroniske patientjournal hos den behandlingsansvarlige læge og i kommunens omsorgssystem. Der kan ikke udstedes en rammedelegation.



Samarbejdet mellem den kommunale akutfunktion og de praktiserende læger i Syddanmark skal ske inden for den gældende overenskomst. Her gælder, at korrespondancemeddelelser/edifacter skal besvares inden for 3 hverdage. Edifacter (svarende til e-konsultationer i overenskomsten) skal ifølge overenskomsten, indeholde konkrete forespørgsler af ikke-hastende karakter, som ikke kræver supplerende spørgsmål fra lægens side. Med hensyn til telefonisk kontakt er den praktiserende læge tilgængelig for telefonisk kontakt mindst en time om dagen. For at sikre et effektivt samarbejde anbefales det, at der efter den første kontakt til lægen, for hver enkelt patient aftales kommunikationsform og responstid mellem den behandlingsansvarlige læge og kommunale akutfunktion.

Når resultaterne af bed-side analyserne foreligger, vil det ofte være relevant at kommunikere resultatet mundtligt, men de skal også sendes via en korrespondancemeddelelse til den behandlingsansvarlige læge. Den kommunale akutfunktion og behandlingsansvarlige læge skal registrere svarene i eget journal-system.

Prøver til mikrobiologiske undersøgelser afleveres enten hos den praktiserende læge til dyrkning/analyse eller direkte på sygehuset afhængig af lokale aftaler, som præciseres i de lokale samordningsfora og kommunalt lægelige udvalg.

For at styrke kvalitetssikring, drift og vedligeholdelse af udstyr og analyser i kommunale akutfunktioner tilknyttes de den Laboratoriemedicinske Kvalitetssikringsordning i Region Syddanmark, som eksisterer for de praktiserende læger.

Den Laboratoriemedicinske Kvalitetssikringsordningen omfatter:

- Løbende kontrol og kalibrering af apparatur
- Undervisning og kompetenceudvikling af akutsygeplejersker, herunder:
 - instruktion i prøvetagning og forsendelse
 - praktiske laboratorieøvelser
- Et årligt besøg af en laboratoriekonsulent hos den kommunale akutfunktion, hvor det er muligt at få vejledning i:
 - korrekt anvendelse og vedligeholdelse af apparatur
 - forbindelsen med apparaturanskaffelse
 - præanalytiske forhold
 - kvalitetssikring af akutfunktionen

Ydelserne varetages af sygehusenes Klinisk Biokemiske Afdelinger, og samarbejdet koordineres i regi af de lokale samordningsfora. Den Laboratoriemedicinske Kvalitetsordning er nærmere beskrevet [her](#).

Økonomiske omkostninger forbundet med den Laboratoriemedicinske Kvalitetssikringsordning afregnes mellem Region Syddanmark og de 22 syddanske kommuner.

Venøs blodprøvetagning til bed-side analyser og prøvetagning til mikrobiologiske undersøgelser kræver en sygeplejefaglig baggrund og må ikke delegeres til andre faggrupper. Udførelse af bed-side analyser kræver gennemført oplæring i prøvetagning og instruktion i betjening af måleudstyrene.



Jf. Sundhedsstyrelsens kvalitetsstandarder for kommunale akutfunktioner i hjemmesygeplejen, skal kommunerne løbende vurdere behovet for akutfunktionens indsatser og tilpasse kapaciteten herefter. Kapacitetsvurderingen bør ske i samarbejde med almen praksis og sygehusene.

Det lægefaglige behandlingsansvar:

Det er den ordinerende læge fra sygehuset, almen praksis eller vagtlægen, der har det lægefaglige behandlingsansvar. Den læge, der ordinerer prøven er ansvarlig for opfølgningen. I lægevagten i Region Syddanmark kan svar dog afgives til en anden læge i samme vagtordning.

Ansvaret indebærer:

- Ordination af bed-side analyser eller mikrobiologiske undersøgelser
- Tolkning af analyseresultatet(-erne)
- Registrering af resultater i den elektroniske patientjournal
- Aftale om opfølgning på resultatet
- Ved udskrivelse til færdigbehandling i eget hjem aftales en plan for prøvetagning med den kommunale akutfunktion
- At være tilgængelig per telefon for den kommunale sygepleje ved spørgsmål relateret til den ordinerede bed-side analyse eller mikrobiologiske undersøgelser.

Det lægefaglige behandlingsansvar er præciseret i Sundhedsstyrelsens Kvalitetsstandarder for kommunale akutfunktioner samt i Bekendtgørelse nr. 1219 af 11. december 2009 om sundhedsprofessionelles benyttelse af medhjælp.

Information forud for overdragelse

Når den behandlingsansvarlige læge beslutter, at patienten skal have foretaget en bed-side analyse eller prøvetagning til en mikrobiologisk undersøgelse, og at det skal ske i samarbejde med den kommunale akutfunktion, kontakter lægen akutfunktionen for at aftale nærmere om varetagelsen af opgaven.

Sker det som en del af behandlingen eller udskrivelsen fra et sygehuse, kommunikeres der ligeledes iht. SAM:BO aftalen. Det indebærer, at der sendes en plejeforløbsplan indeholdende information om patient og behandlingsforløb med reference til samarbejdsaftalen.

Den behandlingsansvarlige læge skal sikre, at der udleveres kontaktoplysninger, herunder et telefonnummer, som den kommunale akutfunktion kan bruge ved spørgsmål til bed-side analysen eller prøvetagning til den mikrobiologiske undersøgelse.

Den behandlingsansvarlige læge skal sammen med den kommunale akutfunktion sikre sig, at patienten er informeret om behandlingsplanen.

Beskrivelse af remedier og ressourcer

Jf. Sundhedsstyrelsens Kvalitetsstandarder for kommunale akutfunktioner i hjemmesygeplejen skal kommunerne købe udstyr og de nødvendige remedier til bed-side analyser og prøvetagning til mikrobiologiske undersøgelser. Region Syddanmarks sygehusenheder kan i den sammenhæng bidrage med råd og vejledning.



Kompetenceudvikling

For at kunne udføre bed-side analyser og prøvetagning til mikrobiologiske undersøgelser skal den kommunale sygeplejerske have kompetencer inden for følgende områder:

- Viden om præanalytiske forhold
- Korrekt venøsbloodprøvetagning
- Korrekt betjening og vedligeholdelse af apparatur
- Kendskab til tolkning af analysernes resultater

Den fornødne kompetenceudvikling udbydes og koordineres lokalt i regi af de lokale samordningsfora og Laboratoriemedicinske Kvalitetsordninger.

Plan for kvalitetssikring og monitorering

Følgegruppen for opgaveoverdragelse vil senest 2 år efter godkendelse forestå evaluering aftalens anvendelse.

Evalueringen skal blandt andet belyse:

- Det tværsektorielle samarbejde, herunder kvalitet og kompetenceudvikling i regi af den Laboratoriemedicinske Kvalitetsordning
- Udviklingen i antallet af bed-side analyser og mikrobiologiske undersøgelser
- Utsigtede hændelser
- Borgernes tilfredshed med ordningen

Evalueringen vil danne baggrund for en vurdering af opgavens omfang, udvikling og det heraf følgende ressourceforbrug i den enkelte kommune. Det Administrative Kontaktforum præsenteres for evalueringens resultater og eventuelle anbefalinger til justering af samarbejdsaftalen.

Fortolkning af samarbejdsaftalen

Fortolkningsspørgsmål vedr. elementer i samarbejdsaftalen kan bringes til behandling i de lokale samordningsfora.

Regler for opsigelse og genforhandling af samarbejdsaftalen

Samarbejdet om akutte bed-side analyser og mikrobiologiske undersøgelser aftales og koordineres lokalt mellem kommuner, praktiserende læger og sygehusenheder med udgangspunkt i nærværende samarbejdsaftale.

Samarbejdsaftalen kan opsiges med passende varsel efter forudgående drøftelser i Det Administrative Kontaktforum og Sundhedskoordinationsudvalget.

Samarbejdsaftalen revideres og genforhandles, når der kommer afgørende ændrede vilkår for opgaven, eksempelvis nye kvalitetsstandarder for kommunale akutfunktioner.

For yderligere information se:

Afdelingen for Tværsektorielt samarbejde - <https://www.regionsyddanmark.dk/wm276686>